

Briuselis, 2018 04 25
SWD(2018) 128 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedamas prie

**pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos
dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo**

{COM(2018) 234 final} - {SWD(2018) 127 final}

Santraukos lentelė
Direktyvos 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo ¹ peržiūros poveikio vertinimas
A. Būtinybė imtis veiksmų
Kodėl jų imtis būtina? Kokia problema sprendžiama? Viešojo sektoriaus institucijos disponuoja dideliais kiekiais duomenų (pvz., teisinių, srauto, meteorologinių, ekonominių ir finansinių), kurie vadinami viešojo sektoriaus informacija. Galimybės šiuos duomenis panaudoti kitiems tikslams, įskaitant komercinius (kaip antai, palydovinėms navigacijos paslaugoms, oro sąlygų programėlėms ir pan.), padėtų stimuliuoti ekonomikos augimą, plėtoti inovacijas ir spręsti įvairias visuomenines problemas, pvz., sveikatos priežiūros ar viešojo transporto srityse. Direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (VSI direktyva) buvo sukurta viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo bendrojoje rinkoje pagrindinė teisinė sistema, pagal kurią viešojo sektoriaus institucijoms taikomi tam tikri įpareigojimai. Laikantis direktyvos 13 straipsnio (peržiūros nuostatų) ir vykdant bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos laikotarpio vidurio peržiūroje priimtą įsipareigojimą, šiame poveikio vertinime išdėstomas direktyvos dabartinės versijos įgyvendinimo įvertinimas ir aptariamos į keturias toliau nurodytas problemines sritis orientuotos politikos galimybės. Dinamiški duomenys. Galimybė tikroju laiku tinkamomis techninėmis priemonėmis (per programų sąsajas (API)) prieiti prie viešojo sektoriaus institucijų turimų duomenų, visų pirma dinamiškų, suteikiama retai. Tai reiškia, kad dažnai neįmanoma dinamiškų duomenų pakartotinai naudoti naujiems produktams ir paslaugoms, pvz., tikralaikėms kelionių programėlėms, kurti. Mokestis. Kelios viešojo sektoriaus institucijos ir toliau už viešojo sektoriaus duomenų pakartotinį naudojimą ima mokėti, kuris gerokai viršija sumą, reikalingą dauginimo ir platinimo sąnaudoms padengti. Toks mokestis yra netinkamas makroekonomikos požiūriu, nes kliudo mažosioms ir vidutinėms įmonėms patekti į rinką. Šis mokestis naudingas didelėms tarptautinėms platformoms, kurios išstumia mažąsias ir vidutines įmones, nes pastarosios viešųjų duomenų tiesiog neįperka. Tyrimai rodo, kad panaikinus mokestį dažniausiai padidėja viešojo sektoriaus duomenų paklausa, taigi atsiranda daugiau inovacijų, auga verslas ir didėja biudžetinės viešojo sektoriaus pajamos (iš mokesčių). VSI direktyvos taikymo sritis Didele verte ir pakartotinio naudojimo potencialu pasižymi komunalinių paslaugų ir transporto sektorių duomenys. Tačiau šiuose sektoriuose veikiantiems subjektams VSI direktyva netaikoma. Tas pats galioja viešosiomis lėšomis finansuojamų mokslinių tyrimų duomenims, kurie taip pat yra vertingas informacijos šaltinis. Viešojo sektoriaus duomenų naudotojų skaičiaus ribojimas (angl. lock-in) Viešųjų duomenų turėtojai kartais sudaro susitarimus su privačiuoju sektoriumi siekdami iš savo duomenų gauti papildomos naudos. Tokiu būdu gali būti piktnaudžiaujama pradininko padėtimi, kuri naudinga didelėms bendrovėms ir riboja potencialių pakartotinių naudotojų skaičių.
Ko siekiama šia iniciatyva? Bendras iniciatyvos tikslas yra dar labiau didinti teigiamą VSI direktyvos poveikį. Šiuo tikslu ketinama stiprinti ir atnaujinti konkrečias nuostatas siekiant didinti pakartotinai naudoti prieinamų viešojo sektoriaus duomenų kiekį. Visų pirma iniciatyva bus stiprinama mažųjų ir vidutinių įmonių pozicija duomenų rinkoje šalinant rinkos kliūtis, neleidžiančias joms viešųjų duomenų pakartotinai naudoti komerciniams tikslams.
Kokia papildoma ES lygmens veiksmų nauda? ES lygmens priemonės yra būtinos norint užtikrinti, kad duomenų tiekimo sąlygos visur būtų panašios ir kad duomenys būtų tinkami pakartotinai naudoti. Panašios teminės srities viešieji duomenys turėtų būti nuosekliai prieinami pakartotinai naudoti visose valstybėse narėse, kad būtų lengviau kurti paslaugas ir produktus, grindžiamus iš įvairių ES šalių tomis pačiomis sąlygomis tiekiamais duomenimis. Siūlomais pakeitimais bus sukurta naujų paskatų įmonėms, kad jos, naudodamosi bendrosios rinkos masteliais, kurtų įvairias šalis apimančius informacijos produktus ir paslaugas. Tuo pat metu siūlomais pakeitimais bus užtikrinta, kad skirtingo dydžio ir investicinio pajėgumo komerciniai naudotojai turėtų panašias galimybes pakartotinai naudoti viešuosius duomenis.

¹ SWD(2018) 127.

B. Sprendimai

Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvarstytos? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Kodėl?

Apsvarstytos įvairios tiek teisėkūros, tiek ne teisėkūros pobūdžio politikos galimybės. Kai kurios iš jų atmestos ankstyvame etape, o išsamiau išnagrinėti pasirinkti du teisėkūros ir ne teisėkūros priemonių rinkiniai, iš kurių vieną sudaro didesnio intervencinio intensyvumo priemonės, o kitą – mažesnio.

Pirmenybė suteikta mažesnio intervencinio intensyvumo priemonių rinkiniui, kuris grindžiamas šiais elementais:

- **dinamiški duomenys ir programų sąsajos.** Numatomas privalomos teisinės galios neturintis įpareigojimas valstybės narėms laiku suteikti prieigą prie dinamiškų duomenų ir įdiegti programų sąsajas. Dėl riboto skaičiaus svarbiausių didelės vertės duomenų rinkinių (kurie bus nustatyti deleguotuoju aktu) šis įpareigojimas turės privalomą teisinę galią;
- **mokestis.** Numatyta griežtinti taisyklės dėl bendrosios taisyklės, pagal kurią viešojo sektoriaus institucijos negali taikyti didesnio mokesčio nei platinimo ribinės sąnaudos, išimčių taikymo. Taip pat numatyta sudaryti svarbiausių didelės vertės duomenų rinkinių, kurie turėtų būti nemokamai prieinami visose valstybėse narėse, sąrašą (tai turėtų būti tie patys rinkiniai, kurie nustatomi deleguotuoju aktu, kaip minėta pirmiau);
- **transporto ir komunalinių paslaugų sektorių duomenys.** Bus taikomi tik keli šios srities įpareigojimai ir jie galios tik valstybinėms įmonėms. Valstybinės įmonės galės imti didesnį mokestį nei ribinės platinimo sąnaudos ir nebus įpareigosotos atverti duomenų. Jei jos duomenis atvers, jiems bus taikomi skaidrumo, nediskriminavimo ir neišskirtinumo reikalavimai;
- **mokslių tyrimų duomenys.** Valstybės narės privalės parengti politiką, kuri atvers prieigą prie viešosiomis lėšomis finansuojamų mokslinių tyrimų duomenų. Tačiau joms bus suteikta laisvė spręsti, kaip tą politiką įgyvendinti. VSI direktyva taip pat apims mokslinių tyrimų duomenis, kurie jau yra tapę prieinamais pagal atvirosios prieigos įgaliojimus, daugiausia dėmesio joje bus skiriama pakartotinio naudojimo aspektams;
- **išskirtinumo panaikinimas.** Numatoma viešųjų ir privačiųjų subjektų susitarimams, kurie susiję su viešojo sektoriaus informacija, taikyti skaidrumo reikalavimus (išankstinės patikros, kurias galbūt atliks nacionalinės konkurencijos institucijos, ir atviras faktinių susitarimų pobūdis).

Šios priemonės bus derinamos su atnaujinta Rekomendacija dėl prieigos prie mokslinės informacijos ir tos informacijos išsaugojimo² ir aiškesniu VSI direktyvos ir Duomenų bei INSPIRE direktyvų sąsają išdėstymu.

Kas kuriai galimybei pritaria?

VSI direktyva iš esmės daro poveikį dviem grupėms suinteresuotųjų subjektų: viešojo sektoriaus institucijoms ir pakartotiniams naudotojams. Kadangi siūloma išplėsti direktyvos taikymo sritį, pirmoji grupė taip pat apims transporto bei komunalinių paslaugų sektorių viešąsias mokslinių tyrimų institucijas ir valstybines įmones.

Pakartotinių naudotojų grupė apima komercinius subjektus (visų pirma daugumą mažųjų ir vidutinių įmonių) ir nekomercinius subjektus (mokslininkus, piliečius), kurie pakartotinai naudoja viešojo sektoriaus parengtus duomenis. Kadangi siūlomos priemonės būtų taikomos daugiausia viešajam sektoriui, jis labiau pritarė *status quo* arba mažesnio intervencinio intensyvumo priemonėms. Tačiau pakartotiniai naudotojai daugiausia pritarė didesnio užmojo pakeitimams (didesnio intervencinio intensyvumo scenarijui). Mokslinių tyrimų duomenų pakartotiniai naudotojai greičiausiai pritarė intervencinėms teisėkūros priemonėms, nes jos visiškai atitinka politikos raidą atvirosios prieigos ir atvirosios mokslo srityse. Reikėtų pažymėti, kad, nors įpareigojimai direktyva nustatomi tik viešajam sektoriui, ekonominė nauda bus platesnė – ją gaus ne tik pats viešasis sektorius, bet ir pakartotiniai naudotojai.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?

Pagal pasirinktąją galimybę siūlomi pakeitimai realiai pakeis padėtį – įmonės (ypač mažosios ir vidutinės), vyriausybės, mokslininkai ir piliečiai galės duomenis laisviau pakartotinai naudoti. Viešojo sektoriaus duomenų pakartotinis naudojimas reikalaus mažiau išlaidų, o kai kuriuos jau prieinamus duomenis (mokslinių tyrimų) pakartotinai naudoti bus lengviau. Tuo pat metu pasirinktosios galimybės užmojis yra realistiškas ir priimtinas suinteresuotiesiems subjektams bei valstybės narėms. Apskritai, pasirinktosios galimybės priemonių vertė ekonomikai ir užimtumui bus daug didesnė nei bazinio lygio scenarijaus atveju (30 proc. didesnė tiesioginė vertė ir 40 proc. daugiau darbo vietų).

Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?

Su pasirinktąją galimybe siejamos išlaidos yra daugiausia susijusios su būtinu viešojo sektoriaus skaitmeninės infrastruktūros atnaujinimu. Jis reikalingas, kad būtų galima veiksmingai platinti duomenis, ypač dinamiškus. Pagrindinis elementas yra programų sąsajų, kurios padės pakartotiniams naudotojams prieiti prie dinamiškų duomenų, diegimas ir

² C(2018) 2375.

priežiūra. Ribotas skaičius viešojo sektoriaus institucijų, kurios vis dar ima mokesčių už duomenis, pradžioje patirs kai kurių kitų išlaidų. Jos praras dalį pajamų, nes tam tikrais atvejais nebegalės imti mokesčio už savo duomenų pakartotinį naudojimą. Be to, atsirastis teisinių ir (arba) administracinių išlaidų, susijusių su naujais reikalavimais, taikomais valstybinėms įmonėms ir mokslinių tyrimų įstaigoms. Tačiau visas šias išlaidas kompensuos nauda, kurią dėl padidėjusio veiksmingumo ir iš mokesčių gaunamų naujų pajamų patirs visa ekonomika, įskaitant pačias viešojo sektoriaus institucijas.
Koks bus poveikis verslui, mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir labai mažoms įmonėms?
Daugiausia naudos iš pasirinktosios galimybės gaus mažosios ir vidutinės įmonės ir apskritai įmonės. Tyrimai rodo, kad komerciniais tikslais viešuosius duomenis daugiausia pakartotinai naudoja pradedančiosios įmonės ir bendrovės, kuriose dirba mažiau nei 10 darbuotojų. Kadangi bus teikiama daugiau duomenų, kuriuos bus galima pigiau ir lengviau pakartotinai naudoti, visuose ekonomikos sektoriuose atsirastis daugiau duomenimis grindžiamų inovacijų ir didžiausią šio proceso naudą patirs mažosios ir vidutinės įmonės, kurioms sumažės kliūtys prieiti prie viešojo sektoriaus duomenų.
Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?
Ši intervencija sustiprins jau vykstantį prieigos prie viešojo sektoriaus duomenų atvėrimo procesą. Trumpuoju laikotarpiu viešosios administracijos patirs nedidelių atitikties užtikrinimo išlaidų. Tačiau ilginiui išlaidos kaip tik sumažės, nes padidės veiksmingumas ir atsirastis naujų valdžios sektoriaus pajamų.
Ar bus dar koks nors didelis poveikis?
Manoma, kad atvėrus prieigą prie viešojo sektoriaus duomenų pasirinktoji galimybė ne tik duos įvertintos bendrosios ekonominės naudos, bet ir labai padidins viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo poveikį visuomenei.
D. Tolesni veiksmai
Kada politika bus persvarstoma?
Politika bus vertinama kasmet Europos duomenų portalui rengiant specialias padėties apžvalgas. Remiantis jomis bus skelbiamos Atvirųjų duomenų parengties ataskaitos. Direktyvos peržiūros nuostata bus pakoreguota taip, kad kitą įvertinimą būtų galima atlikti praėjus šešeriems metams nuo keitimo direktyvos priėmimo.